

Tjänsteskrivelse

2024-05-28

Diarienummer: 24SON83

Handläggare:

Per Åsbrink
Tfn 026 - 17 80 00
per.asbrink@gavle.se

Nämnd:

Socialnämnden

**Yttrande/svar angående:
Initiativärende (M) – Inför möjlighet att tillfälligt förstärka
familjehem**

Förslag till beslut

Att initiativärendet och dess yrkande skall anses besvarat

Bakgrund

Vid Socialnämndens sammanträde 2024-04-23 väckte Cecilia Eriksson Ajanovic (M) initiativärendet "Inför möjlighet att tillfälligt förstärka familjehem" framställt av henne, Daniel Aprili (M), Lise-Lotte Vanler (M), Kristin Malmberg (M) och Petter Mörck med följande yrkande:

- att Sektor Velfärd utreder möjligheten att i vissa fall förstärka familjehem med tillgängliga resurser vid hotande sammanbrott och innan efterföljande placering inom HVB.

Socialnämnden beslutade 2024-04-23 att ärendet tas emot och hanteras för beredning och att frågan därefter återupptas på nytt.

Sektor Vårld yttrande efter ärendebereidning

Sektor Vårld har tagit emot ärendet som hanterats för bereidning och lämnar utifrån det aktuella initiativärendet följande yttrande:

Familjehem är den vanligaste placeringsformen för barn och unga i samhällsvård. Nationellt var 19 200 barn och unga placerade i familjehem (2022). 72 procent av alla placeringar av barn och unga i samhällsvård var familjehemsplaceringar. Av de som placerades på familjehem var 50 procent pojkar och 50 procent flickor. I förändringar över tid noteras att antalet vårdnadsöverflyttningar ökar (vårdsnaden för barnet övergår till föräldrarna eller föräldern i det familjehem barnet bor i). Antalet vårdnadsöverflyttningar till familjehemsföräldrar 2022 har ökat med 55 procent sedan 2020.¹ Under maj månad 2024 var 161 barn i Gävle kommun placerade i familjehem (exl. Konsulentstödda familjehem och jourhem), där 88 barn var placerade i familjehem och 73 barn i nätverkshem.²

Inom familjehemsvården finns det som känt ett stort och allvarligt problem med sammanbrott i placeringar. I en svensk studie, rörande barn som bott minst fyra år i familjehem, studerade man riskfaktorerna för sammanbrott. Trots de relativt långa placeringstiderna, visade resultaten att så mycket som var fjärde placering, slutade med sammanbrott. Att barnet placerats i hemmet efter två-årsålder, var en riskfaktor, biologiska syskon i samma familjehem, var en annan. I de fall då barn sagt till sin handläggare att de inte trivdes i familjehemmet eller att familjehemmet hade problem i relationen med barnet, slutade över 60% av placeringarna i sammanbrott. Vid 28% av sammanbrotten var det de långvarigt placerade barnen själva som tog initiativ till att avbryta. Bland de yngre barnen låg i stället de biologiska föräldrarna bakom 38% av sammanbrotten.

Av denna studie kan vi dra två lärdomar:

* Ta varningssignaler (t ex vantrivsel, kritik mot barnet) på allvar och fördjupa förståelsen i det enskilda fallet. Vad behöver göras för att förbättra relationen mellan barn och familjehem?

* Tiden är inte nog. Tonårstiden är ofta en turbulent tid, och den som arbetar med familjehemsvård kan inte luta sig tillbaka och vila i att barnet varit placerat länge i samma hem. Under den här perioden behövs det troligen extra mycket stöd och reflektionsutrymme till både den unge och till familjehemmet.³

¹ Socialstyrelsen. Statistik om socialtjänstinsatser till barn och unga 2022.

² Power BI.

³ Vinnerljung, B., Sallnäs, M. & Berlin, M. (2017). Placement breakdowns in long-term foster care - a regional Swedish study. *Child & Family Social Work*, 22, 15–25.

Det är ovanligt att ett sammanbrott i ett familjehem leder till en HVB placering, det vanligaste är en placering av barnet i annat familjehem eller ett konsulentstött familjehem.

De viktigaste förutsättningarna för att förebygga sammanbrott i familjehem är:

- En låg personalomsättning hos socialsekreterare som ansvarar för placeringen. En stabil och tillitsfull kontakt mellan socialsekreterare, barnet och familjehemmet kan leda till att problem i familjehemmet kan upptäckas i ett tidigt skede.
- Att matchningen mellan barnets vårdbehov och familjehemmet är professionellt gjord. Där kvaliteten på matchningen ofta hänger ihop med erfarenheten hos socialsekreterare som utreder barnets vårdbehov. Matchningen mellan barnets vårdbehov och familjehemmet är oerhört viktigt, en bra matchning minskar risken för sammanbrott i familjehemmet.
- Att socialtjänsten lyckas att behålla och rekrytera familjehem. Ett större urval av befintliga familjehem ökar också möjligheten till rätt matchning mellan barnets vårdbehov och familjehemmet. Det bästa sättet att kunna rekrytera och behålla familjehem är ett professionellt bemötande och låg personalomsättning inom socialtjänsten, framför allt hos socialsekreterare.
- Utbildning, temakvällar och handledning till familjehemmen. T.ex. löpande handledning till familjehemmen kan bidra till att tidigt upptäcka problem och tidiga insatser.

Exempel på förebyggande insatser och åtgärder för att förhindra sammanbrott är:

- Resursfamilj och avlösare för att stödja familjehemmet.
- Att familjehemmet får täckning för förlorad arbetsinkomst, t.ex. om familjehemsföräldrar måste vara hemma med barnet eller följa med barnet vid besök hos olika vårdinrättningar, t.ex. vid traumabehandling för det enskilda barnet.
- Råd och stödinsatser av den interna eller externa öppenvården.
- Marte Meo insatser i syfte att stärka relationen och anknytning mellan barnet och familjehemmet

Familjehemsenheten inom Valfärd Gävle deltar i en arbetsgrupp via Socialstyrelsen, "Fokusgrupp på barns delaktighet", ett uppdrag för Regeringskansliet. Syftet är att se över kompetensutvecklingen hos socialsekreterare i arbetet med uppföljning av barn i familjehem. Förhoppningen är att ökad kompetens hos socialsekreterare kommer att öka tryggheten i rollen som socialsekreterare och i förlängningen minska personalomsättningen.

Inom Familjehemsenheten i Valfärd Gävle finns tankar på att pröva kvalificerade kontaktpersoner, riktade framför allt till äldre barn och unga i familjehem, och som har i uppdrag att stödja och avlasta familjehemmet. Implementeringen av detta arbetssätt kräver dock någon form av resurssättning.

Förslag

Utifrån sektor Valfärds beredning av ärendet, enligt ovanstående, är förslaget att initiativärendet och dess yrkande skall anses besvarat.

Magnus Höjjer

Sektorchef

Sektor Valfärd

Utredare Per Åsbrink har varit ansvarig handläggare i ärendet. I den slutgiltiga handläggningen har synpunkter inkommit från; Familjehemsenheten, Valfärd Gävle, enhetschefer Birgitta Wallin och Åsa Larsson.